

50 (2023-2024) – Nr. 1
ingediend op 21 november 2023 (2023-2024)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur,
Gelijke Kansen en Inburgering
uitgebracht door Bart Tommelein

over het ontwerp van begroting
van het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI)
en het voorstel van dotatie voor het jaar 2024

Samenstelling van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering:

Voorzitter: Kris Van Dijck.

Vaste leden:

Maike De Vreese, Nadia Sminate, Annabel Tavernier, Kris Van Dijck, Paul Van Miert;

Yves Buysse, Chris Janssens, Sam Van Rooy;

Katrien Partyka, Brecht Warnez;

Bart Tommelein;

Staf Aerts, An Moerenhout;

Maxim Veys.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Bert Maertens, Freya Perdaens, Elke Sleurs;

Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Kristof Slagmulder;

Koen Van den Heuvel, Hilâl Yalçın;

Stephanie D'Hose, Emmily Talpe;

Celia Groothedde, Jeremie Vaneeckhout;

Kurt De Loor.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

1.	Toelichting door David Stevens.....	4
1.1.	Stand van zaken organiek.....	4
1.2.	Stand van zaken inhoudelijk.....	4
1.3.	Ontwerp van begroting en dotatievraag 2024	5
1.4.	Cijfers 2023 en vooruitzichten	5
2.	Vragen van de commissieleden.....	6
2.1.	Tussenkoms van Orry Van de Wauwer.....	6
2.2.	Tussenkoms van Nadia Sminate.....	6
2.3.	Tussenkoms van Maxim Veys	6
2.4.	Tussenkoms van Celia Groothedde.....	6
3.	Antwoorden van David Stevens	7
4.	Bijkomende vragen van Celia Groothedde	8
5.	Bijkomende antwoorden van David Stevens	8
6.	Besluit van de commissie over de dotatie 2024 aan het VMRI.....	9
	Gebruikte afkortingen.....	10
	Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering hield op dinsdag 14 november 2023 een hoorzitting met het VMRI over het ontwerp van begroting van het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI) en het voorstel van dotatie voor het jaar 2024.

David Stevens, directeur van het VMRI, was te gast in de commissie. Het ontwerp van begroting 2024 en de dotatieaanvraag werden door het VMRI per mail aan het Vlaams Parlement bezorgd op 24 oktober 2023.

De hoorzitting werd gehouden in het kader van artikel 40, §1, en 42 van het decreet tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1357/6). Artikel 40, §1, bepaalt dat het Vlaams Parlement een toegewezen dotatie uittrekt op de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap om de werking van het VMRI te financieren. Artikel 42 bepaalt dat het VMRI jaarlijks een ontwerp van begroting met een voorstel van dotatie voor het volgende begrotingsjaar ter goedkeuring indient bij het Vlaams Parlement.

De bij de toelichting gebruikte presentatie en het ontwerp van begroting zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting door David Stevens

1.1. Stand van zaken organiek

David Stevens begint met het geven van een huidige stand van zaken. Het VMRI werd opgericht in oktober 2022. In februari 2023 werd de raad van bestuur benoemd en kwam er een transitieteam dat zorgde voor de continuïteit in de behandeling van de meldingen en klachten. De eerstelijnsdienst en de bemiddelingsdienst waren dus meteen volledig operationeel. In september 2023 werd de directie formeel aangesteld en werden de leden van de geschillenkamer benoemd door de raad van bestuur.

Momenteel is het VMRI volledig operationeel, al lopen er nog een aantal aanwervingen. Daardoor zal de personeelsbezetting groeien tot ongeveer veertig personen, wat overeenkomt met het cijfer dat altijd werd vooropgesteld. In het najaar zal de werkgroep middenveld en de klankbordgroep handicap verder worden geoperationaliseerd.

1.2. Stand van zaken inhoudelijk

De spreker voorziet dat het VMRI in 2024 volledig op kruissnelheid zal komen. Tegen dan zal het aantal personeelsleden verdubbeld zijn in vergelijking met nu en kan de dienst BOA van start gaan met vijf bijkomende personeelsleden. De geschillenkamer staat klaar om de eerste uitspraken te doen, maar wacht nog op het besluit van de Vlaamse Regering over de procedure daaromtrent.

De spreker zegt dat het VMRI er vandaag al staat, ook al is dat nog niet zichtbaar op het terrein. Maar ook daar wordt aan gewerkt via een communicatiecampagne die begin 2024 zal worden gelanceerd en er wordt een nieuwe visuele identiteit voor de organisatie ontwikkeld. Daarnaast wordt sterk ingezet op het uitbouwen van samenwerkingsverbanden met andere instellingen. Er vonden al constructieve overlegmomenten plaats met Unia, het FIRM enzovoort. Dat is onder meer van belang voor het halen van de A-status.

Verder wordt er een registratiesysteem ontwikkeld en wordt de hand gelegd aan een strategische oefening over de missie, de visie, de waarden en de prioriteiten. Dat laatste zit al vervat in het decreet voor de oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, maar daar wordt een eenvoudige vertaling van gemaakt.

De eerstelijnsdienst en de bemiddelingsdienst zijn al het meest solide uitgebouwd. Eind oktober 2023 kwamen daar al 575 dossiers binnen. Dat gaat over 120 meldingen over schendingen van mensenrechten waarvoor het VMRI geen individuele bevoegdheid heeft en 455 klachten over mogelijke discriminatie. Bij een klacht wordt eerst een bemiddelingstraject opgestart. Sommige klachten zijn afgehandeld via bemiddeling, waarvan een aantal met succes. Andere klachten zijn ook klaar voor behandeling door de geschillenkamer, al wacht de geschillenkamer nog op het besluit van de Vlaamse Regering over de procedure zodat de eerste oordelen kunnen worden geveld.

Ook de dienst BOA werkt momenteel op een eerste advies op eigen initiatief, bereidt een bewustwordingscampagne voor en bekijkt hoe de monitoring en de onderzoekstaak binnen de internationale omgeving op vlak van personen met een handicap en andere mensenrechten vorm moeten krijgen.

1.3. Ontwerp van begroting en dotatievraag 2024

De spreker verwijst naar artikel 40 van het decreet tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, dat stelt dat de dotatie voor het VMRI rechtstreeks door het Vlaams Parlement wordt toegekend en jaarlijks wordt geïndexeerd. De onafhankelijke en doeltreffende werking van het VMRI vormt de toetssteen om te bepalen of de middelen volstaan. Daarom moet het VMRI een ontwerp van begroting met een voorstel van dotatie overmaken aan het Vlaams Parlement. Tegelijk wordt met de parlementaire diensten besproken hoe de procedure in de toekomst vlot kan verlopen zodat de volksvertegenwoordigers tijdig de nodige informatie krijgen.

De spreker gaat ervan uit dat men in 2024 in totaal voor 4,9 miljoen euro aan uitgaven zal doen. Dat komt onder meer door bepaalde resterende saldi uit 2023 die boven het recurrente budget zouden komen. In het werkingsplan wordt rekening gehouden met een verdeling van 80 procent voor het personeel en 20 procent voor de werking. Het bedrag van 4,9 miljoen euro houdt geen rekening met de evolutie van de werklust of eventuele nieuwe dossiers. Wat bijvoorbeeld het meldpunt grensoverschrijdend gedrag betreft, worden bijkomende middelen voorzien omdat dat voor extra werk zal zorgen.

De dotatieaanvraag bedraagt 4,387 miljoen euro. Dat gaat over het recurrente deel van het budget dat al werd toegezegd alsook een aantal saldi die nog zullen of kunnen worden toegekend aan het VMRI, tot een maximum van 4,9 miljoen euro. Eind 2023 zal er namelijk een significant overschot zijn, momenteel geraamd op 1,3 miljoen euro. Zo wordt een totaalbedrag van 4,9 miljoen euro bereikt voor 2024.

1.4. Cijfers 2023 en vooruitzichten

Voor alle details over de cijfers verwijst de spreker naar slide 9 van de presentatie. Aanvullend geeft de spreker enkele zaken mee die met de begrotingsaanpassing in 2024 zullen worden meegegeven. Het gaat over de indexering van het recurrente deel van de financiering ten bedrage van 3,4 miljoen euro. Daarnaast gaat het over de extra financiering voor bijkomende opdrachten zoals bijvoorbeeld de middelen voor het meldpunt grensoverschrijdend gedrag. Toenmalig minister Bart Somers stemde in met de aanwerving van twee medewerkers om het meldpunt van start te laten gaan, maar die moeten nog worden aangeworven. Tot slot zal het saldo van 2023 voldoende groot zijn om in 2024 te komen tot een totaalbudget van 4,9 miljoen euro en het zal misschien mogelijk zijn om een deel over te dragen naar 2025.

2. Vragen van de commissieleden

2.1. Tussenkoms van Orry Van de Wauwer

Orry Van de Wauwer merkt op dat de meeste middelen naar bezoldigingen gaan. Komt het door het niet invullen van functies dat er middelen niet worden gebruikt en saldi kunnen worden overgedragen naar het volgende werkjaar?

Momenteel zijn er vijftien medewerkers in dienst en men zal groeien tot ongeveer veertig medewerkers. Zijn er lacunes in de opvolging van klachten en dossiers?

Er wordt 95.000 euro voorzien voor overige bezoldigingselementen en 388.000 euro voor algemene werkingskosten vergoed aan andere sectoren dan de overheidssector. Over wat gaat dat?

Er wordt 108.000 euro voorzien voor de verwerving van patenten, octrooien en andere immateriële goederen. Kan dat worden toegelicht?

2.2. Tussenkoms van Nadia Sminate

Nadia Sminate verwijst naar het organogram en vraagt meer details over de personeelsformatie. Daarnaast vraagt de spreker ook wat precies wordt bedoeld met patenten, octrooien en andere immateriële goederen.

2.3. Tussenkoms van Maxim Veys

Maxim Veys vraagt hoe de overdracht van de middelen technisch verloopt en wat de lonen in natura inhouden?

Vaak wordt gesproken over de performantie van het VMRI. Hoe drukt David Stevens de performantie uit? Welke indicatoren zijn er om dat te meten?

2.4. Tussenkoms van Celia Groothedde

Celia Groothedde vraagt hoe de overdracht verliep en hoeveel budget daarvoor werd uitgegeven. Aanvullend vraagt de spreker of er tijdens die overdracht sprake was van een lacune in de opvolging van klachten en meldingen, en hoeveel middelen daaraan werden besteed. Verwijzend naar het grote overschot vraagt de spreker of het VMRI structureel te veel middelen krijgt. Hoe komt het dat er middelen niet werden besteed in 2023?

Worden er middelen voorzien om mogelijke drempels van toeleiding weg te werken?

Bij de dossiers wordt een opsplitsing gemaakt tussen verschillende beleidsdomeinen en discriminatiegronden. Wordt er ook een intersectioneel criterium gehanteerd?

Op de website van het VMRI stond dat de geschillenkamer pas in het najaar van 2023 operationeel zou zijn. Hoe werden de meldingen in tussentijd behandeld en wat is de impact daarvan op het budget?

Kunnen er meer details worden gegeven over de aanwerving van personeelsleden?

Er zijn twee mensen aangeworven voor het meldpunt grensoverschrijdend gedrag. Waarop baseert David Stevens zich als hij zegt dat er bijkomende aanwervingen nodig zijn? Hoe wordt er momenteel samengewerkt? Hoe verhouden beide zich op budgettair en inhoudelijk vlak?

3. Antwoorden van David Stevens

David Stevens bevestigt dat de vertraging in de opstart van het VMRI en de aanwerving van personeel leidde tot het budgettaire overschot. De raad van bestuur trad aan in februari 2023, de directie en de personeelsleden konden pas starten in september 2023. Dat komt onder meer door de financiële onduidelijkheid en enkele praktische beslommeringen. Er zijn nog een aantal vacatures niet ingevuld. De eerstelijnsdienst daarentegen is wel al volop actief en beschikt momenteel over het grootste deel van het personeel.

De spreker zegt dat er geen lacunes zijn gevallen op vlak van de opvolging van meldingen of klachten. Daarbij moet een onderscheid worden gemaakt tussen meldingen over schendingen van mensenrechten, waarbij geen individueel traject wordt aangeboden en waarvoor de dienstverlening nog niet op punt stond, en de opvolging van klachten zoals die voorheen bij Unia werden behandeld. Wat die laatste groep betreft is er dus geen sprake van een lacune. Er is geen significante wachtlijst of achterstand in de behandeling van dossiers, al zullen er zeker mensen zijn die niet gelukkig zijn over de doorlooptijd van hun dossier.

Overige bezoldigingselementen gaan over de vergoedingen van woon-werkverkeer, zijnde het treinabonnement van de werknemers en de bestuursleden, en de dienstreizen.

Het grote bedrag bij de werkingskost is hoofdzakelijk te wijten aan de ontwikkeling van een IT-systeem. Er wordt een dossierbeheersysteem ontwikkeld door een externe dienstverlener, maar binnen de raamcontracten van de Vlaamse overheid. Verder bevat dat grote bedrag de middelen voor de bewustwordingscampagne die nog in 2023 zal worden gegund zodat het begin 2024 kan worden uitgerold. Verder bevat het 30.000 euro voor een abonnement op Belgapress, 27.000 euro voor JURA België en 50.000 euro vergoedingen voor tolken en vertalers wat de toegankelijkheid ten goede zal komen. De immateriële middelen gaan over de nodige IT-licenties en de intellectuele rechten die moeten worden aangekocht.

Op de vraag van Nadia Sminate antwoordt de spreker de informatie over het personeel na te sturen.

Een deel van de werkingskosten van het VMRI werden geprefinancierd door ABB. Vlak voor het zomerreces in 2023 kreeg het VMRI een werkingsbudget toegewezen via dewelke de door ABB geprefinancierde kosten door het VMRI worden terugbetaald.

Onder de lonen in natura vallen onder meer de hospitalisatieverzekering, de overige sociale lasten van de werkgever, de directe toelage, andere personeelskosten en de arbeidsongevallenverzekering. De arbeidsongevallenverzekering komt neer op tienduizend euro. De hospitalisatieverzekering kost tweeduizend euro.

Eind november 2023 staat er een inhoudelijke denkoefening gepland voor de raad van bestuur en de personeelsleden waarbij zal worden nagedacht over de visie, de missie, de waarden en de prioriteiten om te komen tot een gedragen model. Daar zullen ook meetindicatoren aan worden gekoppeld, zowel op het niveau van de organisaties als de individuele medewerker.

Op 18 september 2023, de dag dat de spreker startte als directeur, was er een volledig operationele eerstelijnsdienst. De uitdaging is om de andere diensten te versterken. Zo volgen er voor de dienst BOA nog vijf aanwervingen voor het einde van 2023, en begin 2024 zullen er bijkomende aanwervingen worden gedaan. Er is dus geen sprake van een lacune, zeker niet op vlak van de individuele discriminatieklachten. Het is wel zo dat de geschillenkamer wacht op het besluit van de Vlaamse Regering om uitspraken te doen, maar ook die wordt eerstdaags versterkt

met een griffier en referendaris. Dat getuigt van juridische voorzichtigheid en zal ervoor zorgen dat eventuele latere beroepen worden vermeden. Vanaf begin 2024 kan er aan de slag worden gegaan met een versterkt VMRI. Nu al zijn er succesvolle bemiddelingstrajecten afgelegd. Zo was er heel recent een dossier van een persoon die gebruikmaakt van een elektrische rolstoel en daardoor wordt geweerd uit de cafetaria van zijn sportclub. De mensen van het VMRI hebben daarin bemiddeld, zijn ter plaatse gegaan en konden de sportclub overtuigen om de betrokkene toch toe te laten tot de cafetaria. Dat gaat om heel tijds- en arbeidsintensieve dossiers. Daarom wordt ook gekeken naar de mogelijkheden tot efficiëntie en opschaling zodat er nog meer klachten kunnen worden behandeld.

Het VMRI schenkt aandacht aan de toeleiding en het ontvangen van klachten. Begin 2024 wordt er een bewustwordingscampagne opgezet om mensen aan te zetten tot het indienen van klachten. Daarnaast schonk de geschillenkamer veel aandacht aan laagdrempeligheid in procedures.

De opsplitsing van de beleidsdomeinen zoals opgenomen in de cijfers van de presentatie is prematuur. Het registratiesysteem staat nog niet helemaal op punt. Daarom wil de spreker zich daarover nog niet definitief uitspreken. De spreker bevestigt dat de intersectionele dimensie zal worden meegenomen in de oefening.

4. Bijkomende vragen van Celia Groothedde

Celia Groothedde geeft aan dat er werd gevreesd voor een institutioneel kluwen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest voor de slachtoffers. Hoeveel middelen worden uitgetrokken om daaraan tegemoet te komen? Worden er extra aanwervingen voorzien? Hoe verlopen de samenwerkingen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest?

In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is er sprake van verschillende bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Dat maakt het voor de slachtoffers en de betrokken diensten niet eenvoudig om de weg te vinden. Worden er medewerkers ingezet voor de coördinatie? Hoeveel meldingen komen er uit het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest?

5. Bijkomende antwoorden van David Stevens

Er is geen aparte begrotingspost met specifieke cijfers voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest voorzien, aldus *David Stevens*. Dat zit vervat in de algemene sensibiliseringsacties van het VMRI. Er worden ook niet specifiek bepaalde medewerkers ingezet voor de werking in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Er wordt wel specialisatie opgebouwd rond bepaalde thema's zoals bijvoorbeeld rond discriminatie bij wonen. Dat lijkt – zeker gezien de beperkte capaciteit in de opstartfase – volgens de spreker zinvoller dan het inzetten op een geografische specialisatie.

De directie en de afdelingshoofden zijn bezig met de coördinatie. Er worden heel wat contacten gelegd met allerlei actoren actief rond mensenrechten. Zo trachten men de coördinatie naar de burger te verzekeren. De droom is om te komen tot een uniek loket. De spreker zal de informatie over het aantal klachten uit het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest nasturen.

6. Besluit van de commissie over de dotatie 2024 aan het VMRI

Het ontwerp van begroting 2024 ten bedrage van 4,9 miljoen euro en de dotatie-aanvraag voor 2024 ten bedrage van 4,387 miljoen euro aan het VMRI worden aangenomen met 8 stemmen tegen 1 bij 3 onthoudingen.

Kris VAN DIJCK,
voorzitter

Bart TOMMELEIN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ABB	Agentschap Binnenlands Bestuur
BOA	begeleiding, ondersteuning, advisering
FIRM	Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de rechten van de mens
VMRI	Vlaams Mensenrechteninstituut